

Västmanl.Eric Ericson.

Odensvi
Åkerbohö Lågnar från Odensvi.

Kyrkekalk-, dopfunkt- kyrke- helgonsägner

Fluru Odensvi kyrka fick sin kalk.

I forna tider bodde mycket mäktiga trollsläkter i socknens berg. Den kanske starkaste trollfamiljen höll till i Åraberget, men på den andra sidan Köstban voro Kindbobergen med sina troll. Trollen i Åraberget kallades "Åratriöllen" och de, som bodde i Kindbacken "Kindbackstriöllen" eller "Kindtriöllen". Dessa båda trollsläkter lägo i ständig fiendskap med varandra och försökte att göra så mycket ont de kunde för att skada varandra. 65

Man berättas det var det en riddare, som red vägen fram nedanför Åraberget. Riddaren var nu mycket törstig och ropade därför inåt berget, att han ville ha "dricka". Det dröjde inte länge, innan en "trollhäring" uppenbarade sig och räckte riddaren ett horn med någon slags dryck i. Riddaren var emellertid nog klok att inte smaka på den förädelika drycken utan slog ut innehålllet bakåt ryggen på hästen. Där trolldrycken rann, blev håret på hästen avsvett. Där stod nu riddaren med sitt tomma dryckeshorn, då "Kindtriöllen" gavo sig med i spelet. Från Kindbacken skrek ho trollen, att riddaren av alla krafter skulle rida "snos krängla". Det betyder, att han skulle rida rakt fram över de sneddade gårderna. Riddaren följde genast

"Hindtröllens" råd och "Pilatröllens" kunno icke ifatt honom, ty röllens kunna icke rida "strängla". De måste följa varje plogliga och kunde icke vända, förrän de kommo fram till vändtegen. Riddaren blev emellertid ansatt av de andra röllens också, men han lyckades hinna fram till kyrkmuren och slunga de sig över denna och var så inne på "vigder jord", där röllens ej längre hade makt med honom. Röllens togo hästen, men drygt hornet hade riddaren med sig, och de blev sedan överlämnat till Odensvi kyrka och är nu enligt sägner denna kyrkas nattvardskalk.

-2-

De tre stenarna i Odensvi kyrkas dopfont

Det var på den tiden, då Odensvi kyrka uppbyggdes. Bland arbetarna, vilka voro syst. satta därmed, voro tre nre boende i Nöjsta. De hade lång väg hem och därför brukade deras hustrur gå till kyrkan med middagsmål åt dem. Den ene arbetarens hustru hette Per. En dag kom hon emellertid icke som vanligt med middagsmålet, varför mannen beslöt att gå hem och äta. När han gått halva vägen, mötte han sin hustru vid den bäck, som även nu bildar gräns mellan Fängsta och Nöjsta byar. I vredesmod över att hustrun föridöjt sig med middagsmålet slog han ihjäl henne vid bäcken och vände sedan åter till kyrkobygget. Kamrater blev förvånade över att han så snart kom tillbaka. De tyckte, att han ej kunnat hinna fram till Nöjsta och äta middag på så kort tid. Men han svarade, att han i alla fall varit hem och ätit sin middag. En av kamrater

berna hade emellertid märkt, att Tertuds man i vredesmod begivit sig hemåt och anade, att icke allt stod rätt till. Då han dessutom märkt, att kamraten såg mycket betydligt ut, sade han slutligen till honom: "Du har väl aldrig slagit ihjäl Tertud"? Han svarade då: "Om jag gjort min hustru något illa, så skall det bliva stonar av dessa tingor." Han hade knappast hunnit yttra detta, förrän hans bröd voro förvandlade till stonar. Dessa stonar - förmåler sägnen - ligga nu förvarade i Odensvi kyrkas dopfunt. På platsen, där Tertud dog, upprättades en källa, som ännu i dag finnes kvar och som kallas "Tertuds källa". Den förut omnämda bäcken har även namn efter Tertud. Den heter Tertudbäck.

-3-

Sjösöndagen vid Lillgryten.

Vid Lillgryten, en sjö i norra delen av Odensvi, firades ännu för ett 50-tal år sedan söndagen före midsommar - den så kallade "sjösöndagen" - på ett egendomligt sätt. Denna söndagsaftnarmiddag samlades vid Lillgrytens strand folket från de närmaste byarna och gårdarna. Både unga och gamla, män och kvinnor kommo dit. De flesta kommo från Rökla, Skulsta och Stogsta byar. Där vid sjön blev det då en allmän badning och sedan envar tvättat sig själva ren, gällde det att göra de medförda härlin och brukorna blanka och fina. Här till användes den sjösand, som man hämtade upp ur Lillgryten. Drängarna och pigorna hade också krukor med sig att hämta sand i. Först skurades de medförda brukorna på söndagskvällen och därefter fyllde de sina

4.
brukare och ämbare med fin sjösand, som de togo hem till skurning av glas och husgera saker. Den sand, som drängarna hade med sig, skulle sedan brukas som vällsand vid böndernas järn- och smidesarbeten. Längre tillbaka i tiden var denna "sjööröndag" ännu mera tilldragande för ungdomen. Där vid sjöns strand samlades ungdomen, och lekte allihanda gamla ringletkar. Flickorna brukade även binda ihop kransar av de vita näckrosorna, som funnos i sjön, och hänga bring sina halsar.

På hemfärden senare i tiden samlades de unga på Kvargårdslogen, som ägdes av Lars Andersson, och där dansades med liv och lust till långt på natten.

Sägner från Munktorps.

1. Om platsen för den nuvarande kyrkan.
Det är en sägen om Munktorps kyrka, att man först började bygga den i en backe ej långt ifrån den plats, där hon nu står, men trollen var dit var natt och rev ned, vad man hunnit bygga under dagen. Då bestöt man sig för att sätta på ett par unga otar för en sten vid på den plats, där de stannade, skulle kyrkan byggas. Man gjorde så, otarna fastnade i ett hår och där byggde man kyrkan. Man fick sedan bygga i lugn och ro, utan att trollen vida försökt att förhindra dem.

-2-

Trollkast mot kyrkan.

Då kyrkan var färdigbyggd och klokkorna började ringa, blevo de troll, som bodde i Lilltashogen, onda och kastade en sten på kyrkan. Denna sten ligger ett stycke från

kyrkan, men man tror ej, att den träffat kyrkan,
även om den blivit kastad ända fram, ty de har
kastat något på sned.

-3-

Sägner om Sankt David.

Det finns en sägen om Sankt David, då han bygg-
de Munktorps kyrka, att var morgon, när han
kom till kyrkan, brukade han hänga upp sina
handskar på solstrålarna, som lyse in genom
fönstret. En morgon, då han kom till kyrkan
ville dock inte handskarna hänga kvar utan
ramlade ned. Han förstod då, att han gjort
någon synd och vände därför om hem för att
se, vad det kunde vara. Under tiden, när
han höll på att bygga kyrkan, så bodde
han på ett ställe, som ännu i dag heter
Sandsta, ganska långt ifrån kyrkan. Då han
kom till en backe ej långt ifrån Sandsta,
sick han se, att han råkat kampa ned
några stycken rågar, då han på morgonen
gitt till kyrkan. Han reste då på dem och
gick sedan tillbaka till kyrkan. Då han kom
tillbaka, så hängde handskarna kvar på sol-
strålen, när han försökte hänga upp dem. På
stället där han rest rågaren, vann sedan upp
en hålla, som blev kallad Sankt Davids
hålla, och den finnes kvar ännu i dag.